GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 244 *Vinerĭ, 6 (18) Noemvre.* **1887.**

Braşovŭ, 5 Noemvre 1887.

In numĕrulŭ de Mercurĭ alŭ „Gazetei“ amŭ împărtăşitŭ cetitorilorŭ nisce curióse numirĭ, ce au apărutŭ în fóia oficială unguréscă.

Neaoşulŭ ungurŭ şi ministru de culte şi instrucţiune unguréscă Trefort a găsitŭ cu cale sĕ numéscă unŭ soiu de *visitatorĭ temporalĭ de scóle* şi începutulŭ l'a făcutŭ cu comitatulŭ Hunedóra.

Intre aceştĭ pretinşĭ visitatorĭ de scóle în numĕrŭ de şéptesprećece, figuréză cincĭ solgăbirĕĭ, trei notarĭ de cercŭ, trei popĭ reformaţĭ anume calvinĭ, unŭ notarŭ publicŭ, unŭ inginerŭ, unŭ advocatŭ, unŭ deputatŭ, unŭ conte şi unŭ profesorŭ.

La cea dintâiu aruncătură de ochiu asupra acestei liste, trebue orĭ-ce Românŭ sĕ se întrebe:

Ce rostŭ au sĕ aibă visitaţiunile şcolare ale acestorŭ „visitatorĭ temporalĭ de şcóle“, carĭ afară de trei, patru, n'au nicĭ în clinŭ nicĭ în mânecă cu şcóla?

Ce rostŭ au sĕ aibă visitaţiunile şcolare ale acestorŭ slujbaşĭ unguresci — afară de vr'o doi — numiţĭ „visitatorĭ temporalĭ de şcóle“ în celŭ mai românescŭ comitatŭ, ale căruĭ şcóle suntŭ aprópe esclusivŭ numai românescĭ?

Acéstă mĕsură a ministrului unguresců se esplică fórte uşorŭ.

Se scie că în Februarie trecutŭ a. c., cu ocasiunea desbaterei bugetului cultelorŭ şi instrucţiunei în dieta unguréscă, ministrulŭ unguresců Trefort a declaratŭ că „va fi nevoitŭ a desfiinţa şcólele confesionale în multe locurĭ şi a le înlocui cu şcóle de statŭ, décă e vorba sĕ se instrueze copii în *spiritŭ maghiarŭ*, sĕ se imprime instrucţiunei lorŭ *geniulŭ maghiarŭ*“.

Şi anume a accentuatŭ ministrulŭ unguresců în modŭ deosebitŭ comitatulŭ Hunedóra, pentru maghiarisarea căruia a şi schiţatŭ unŭ felŭ planŭ, între altele d'a se cresce anume dascălĭ unguresci pentru acestŭ scopŭ, carĭ sĕ se pótă înţelege cu copii nemaghiarĭ şi cu părinţii acestora.

Şi pe când ministrulŭ unguresců făcea declaraţiunile de mai susŭ în dieta unguréscă, inspectorulŭ scolarŭ unguresců raporta în adunarea comitetului administrativŭ alŭ comitatului Hunedóra, că în anulŭ trecutŭ a desfiinţatŭ unsprećece scóle confesionale, sub pretextŭ că n'au cu ce sĕ se susţină, pretextŭ care de altmintrelea înfieréză tocmai purtarea guvernului unguresců şi în generalŭ liberalismulŭ unguresců.

Totŭ p'atuncĭ se dase alarmă contra uneltirilorŭ calvinescĭ printre Românii din acelŭ comitatŭ, şi anume între Bărcenĭ, ér pressa jidanomaghiară striga câtŭ îi lua gura, că reuniunea de maghiarisare sĕ şĭ astringă tóte puterile şi sĕ-şĭ concentreze mai tótă activitatea sa asupra comitatului Hunedórei, a cărui maghiarisare va scăpa de peire maghiarimea din Ardealŭ.

Din tóte acestea se vede că s'a plănuitŭ o acţiune combinată contra elementului românescŭ compactŭ ce împoporéză comitatulŭ Hunedórei şi va înţelege decĭ orĭ-cine, ce însemnéză numirile de mai susŭ.

Sciamŭ noi din informaţiunile primite de pe la corespondenţii noştri, că paşalele şi subpaşalele comitatense prin unele părţĭ, în locŭ sĕ mai stringă chingile administraţiunei desfrăbălate şi sĕ mai slăbéscă cu mĕsurile paşalicescĭ, din contră şĭ-au luatŭ rolulŭ de *micĭ miniştri de scóle* în comitate, însărcinându pe notarĭ şi pe solgăbirĕi sĕ visitese scólele confesionale orĭ-când le va plăcea, fără sĕ mai ţină sémă de autorităţile nóstre şcolare.

Acum vine însuşĭ ministrulŭ-ordonanţă şi institue oficialŭ „visitatorĭ temporalĭ de scóle“, mai toţĭ ómenĭ necompetenţĭ în ale scólei, slujbaşĭ unguresci administrativĭ séu micĭ paşale notariale şi solgăbireescĭ, nu într'unŭ comitatŭ unguresců unde, trécă-mérgă, ar fi mai pututŭ avé o noimă acéstă mĕsură, ci într'unŭ comitatŭ românescŭ cu scóle românescĭ.

Nu'i ajungŭ ministrului Trefort inspectorii şcolarĭ pentru esecutarea planurilorŭ sale de maghiarisare, îi trebue o dróiă de „subinspectorĭ“ dintre carĭ unii cunoscuţĭ deja ca înfocaţĭ uneltitorĭ contra elementului românescŭ, alţii ca slujbaşĭ unguresci, ce vinŭ în continuă atingere cu poporulŭ, vorŭ folosi tóte mijlócele de intimidare şi de persecuţiune, vorŭ folosi orĭ-ce ocasiune spre a unelti contra şcólelorŭ românescĭ, directŭ prin momirea copiilorŭ dela scólele românescĭ, indirectŭ prin rapórtele ce vorŭ adresa celui ce i-au numitŭ.

Demascândŭ din nou intenţiunile şi scopurile ministrului unguresců de instrucţiune, atragemŭ atenţiunea Românilorŭ hunedorenĭ asupra nouei campanii pornite de elŭ contra şcólelorŭ românescĭ prin mobilisarea aşa numiţilorŭ „visitatorĭ temporalĭ de scóle“, şi pentru ca sĕ întâmpine cu efectŭ orĭ-ce subminare a scólelorŭ nóstre şi cu ele a elementului românescŭ din acelŭ comitatŭ, direcţiunile nóstre şcolare cu dascălii din comunele respective sĕ ia mĕsurĭ, ca orĭ de câte orĭ aceştĭ pretinşĭ visitatorĭ vorŭ călca în şcóla românéscă, sĕ nu fiă singurĭ, ci sĕ fiă şi directorulŭ respectivŭ orĭ unŭ visitatorŭ competentŭ din partea Românilorŭ, care sĕ controleze pe trimisulŭ ministrului unguresců.

Trebue sĕ facemŭ pe ministrulŭ unguresců sĕ 'nţelégă odată, că mai suntŭ şi alţii carĭ au sĕ grăiască o vorbă şi carĭ nu potŭ fi ocoliţĭ şi nesocotiţĭ.

Discursulŭ lordului Salisbury.

Cu privire la Irlanda şi la ultimele manifestaţiunĭ ale lucrătorilorŭ din Londra, lordulŭ Salisbury s'a esprimatŭ la banchetulŭ lordŭ-majorului în modulŭ următorŭ:

Noi avemŭ sĕ luptămŭ cu greutăţĭ, cu carĭ n'are sĕ lupte nicĭ unŭ guvernŭ monarchicŭ. Mai nainte, décă o lege a fostŭ votată, tóte partidele şĭ-au plecatŭ capulŭ şi au datŭ ajutorŭ lealŭ acelora, carĭ aveau sĕ aplice legea. Noi amŭ vĕḑutŭ însĕ manifestându-se dorinţa d'a se trece oposiţiunea de pe tribună pe strade, d'a se încuragia publiculŭ ca sĕ opună resistenţă servitorilorŭ legei.

In acéstă mare metropolă ne a fostŭ datŭ sĕ vedemŭ ceva din resultatele învĕţăturilorŭ, care s'au predicatŭ fără témă în cercurĭ inalte. Décă aceste învĕţăturĭ vorŭ fi sprijinite, creditulŭ şi increderea, pe care este aşeḑatŭ marele edificiu alŭ comerciului şi industriei nóstre, vorŭ fi distruse. Guvernulŭ va căuta sĕ redea Irlandei binefacerile păcei şi ale bunei stărĭ, care nu potŭ isvori decâtŭ din recunóscerea datoriilorŭ şi supunerea faţă cu legea. Noi vomŭ merge până la estremŭ spre a restabili domnia legei şi a ordinei, şi suntemŭ convinşĭ că pentru acésta vomŭ avea sprijinulŭ poporului acestei ţĕrĭ şi alŭ cetăţenilorŭ din Londra, carĭ stândŭ alăturea cu noi, ne vorŭ pune in posiţiune sĕ aducemŭ la unŭ sfêrşitŭ lupta ce amŭ întreprinsŭ.

La aceste cuvinte, ḑiarulŭ liberalŭ „Daily News“ observă că politica lordului Salisbury va avea de urmare nimicirea regatului.

Şi-lŭ va şi perde, căcĭ Irlandesii preferă sĕ móră până la unulŭ, decâtŭ sĕ mai sufere jugulŭ şi sclăvia englesă, pe care ministrulŭ Salisbury le numesce l e g e şi ordine! Ce derisiune!

Svêrcolirĭ şi uneltirĭ de maghiarisare.

In adunarea de Sâmbăta trecută a comitetului „Kulturegylet“-ului din Cluşiu s'a desbătutŭ între altele şi asupra propunerei, ca proprietarii maghiarĭ sĕ vorbéscă totdéuna numai unguresce cu servitorii, respective cu lucrătorii lorŭ.

In privinţa acestei propunerĭ, „Ellenzék“ raportéză că comitetulŭ n'a vrutŭ s'o priméscă, din causă că reuniunea n'are de scopŭ sĕvêrşirea unorŭ lucrurĭ, carĭ nu presteză nicĭ o garanţiă reală. In privinţa acestei hotărîrĭ, „Ellenzék“ a scrisŭ până acum doi articulĭ de fondŭ fórte lungĭ, din carĭ estragemŭ aci următórele aiurărĭ:

Mai ântêiu „Ellenzék« accentuéză, că comitetulŭ nu de aceea a respinsŭ propunerea de mai susŭ, pentru-că dóră s'ar fi îndoitŭ despre ajungerea scopului, ci numai pentru-că ajungerea la scopŭ în casulŭ de faţă e împreunată cu greutăţĭ, căcĭ, ḑice elŭ, décă şi în unŭ asemenea casŭ ar fi dubiu succesulŭ, atuncĭ causa naţiunei unguresci ar fi perdută în Ardélŭ.

Laudă hotărîrea comitetului, deórece prin acésta a datŭ încă o probă, că scopulŭ „Kulturegylet“-ului tinde la lucrurĭ reale, şi nu la ḑidirea de cetăţĭ în aerŭ, şi că scopulŭ lui nu este maghiarisarea, ci numai păzirea consciinţei de rassă la Maghiarĭ şi deşteptarea patriotismului maghiarŭ şi cultivarea aceluia la popórele de limbă străină. — Adecă totŭ cântecululŭ celŭ vechiu.

Ceea ce însĕ n'a făcutŭ comitetulŭ din punctŭ de vedere tacticŭ, aceea trebue s'o facă societatea; trebue ca pressa sĕ aibă la ordinea ḑilei nisuinţa acésta până atuncĭ, până când ea va duce la scopŭ.

Limba maghiară a perdutŭ multŭ din tĕrêmulŭ sĕu. Din câte numirĭ unguresci de ale familiilorŭ române a adunatŭ „Ellenzék“, s'ar puté compune o broşură mare. Tóte aceste familii au vorbitŭ odată unguresce. Profesorulŭ universitarŭ *Moldovan Gergely* a observatŭ, că în limba Moţilorŭ elementele maghiare suntŭ multŭ mai multe ca în orĭ care altŭ ţinutŭ locuitŭ de Românĭ, cu tóte că nicĭ unŭ ţinutŭ nu este aşa isolatŭ de Maghiarĭ, ca ţinutulŭ Moţilorŭ. Imbrăcămintea lorŭ încă arată unŭ amestecŭ alŭ portului sĕcuescŭ. Parochii desfiinţate, ruine de bisericĭ: tóte acestea arată desnaţionalisarea Maghiarilorŭ, provenită din neînveţarea limbei lorŭ.

»Noi (Maghiarii) — ḑice „Ellenzék« — în mare parte pentru aceea nu scimŭ altceva, pentru că scimŭ limbĭ (vorbă sĕ fiă); pentru aceea nu scimŭ bine unguresce, fiindŭ că scimŭ şi alte limbĭ — rĕu; de aceea avemŭ perderĭ de rassă, pentru că cu învĕţarea altorŭ limbĭ, noi înlesnimŭ desnaţionalisarea Maghiarilorŭ.«

„Torentulŭ învĕţărei de alte limbĭ arată puterea memoriei şi slăbiciunea caracterului naţionalŭ. Noi ne abatemŭ dela limba nóstră pentru placulŭ unei guvernante, unui locotenentŭ, unui chelnĕrŭ şi pentru placulŭ tuturorŭ acelorŭ străinĭ, carĭ au venitŭ ca sĕ trăéscă de pe spatele nóstre. Acésta denótă slăbiciunea de rassă. Maghiarulŭ încă se duce, pentru a şĭ căuta pânea, prin România, Austria, America, dér nicĭ unuia nu-i trăsnesce prin minte, ca şi în străinătate sĕ trăiéscă cu limba lui maternă; Maghiarii însĕ de aicĭ vorbescŭ cu Germanulŭ, Francesulŭ, Elveţianulŭ etc., carĭ vinŭ sĕ facă concurenţă industriaşului maghiarŭ, în limba lui maternă, cu *der—die—das* etc. Imprejurarea acésta îi face pe mulţĭ străinĭ din patriă aşa de impertinenţĭ, de nicĭ după mai mulţĭ anĭ nu sciu unguresce....“

„Ruşine, că suferimŭ pe aceştĭ parasiţĭ; că n'avem nicĭ atâta putere de viéţă în noi, ca sĕ-i constringemŭ la învĕţarea limbei nóstre. Jidovii din sinagoga din Cluşiu, trei din patru părţĭ, vorbescŭ o limbă stricată germană; beamterii remaşĭ din absolutismŭ vorbescŭ nemţeşte, în ospătării afli liste de mâncărĭ nemţescĭ, anunţurile căii ferate pe jumĕtate nemţescĭ, totŭ aşa şi anunţurile postale, — şi încă ne mai ḑicŭ că suntemŭ şoviniscĭ, intoleranţĭ, când astfelŭ de lucrurĭ şi în Cluşŭ se întêmplă...

„Se plângŭ de asuprirea naţionalităţilorŭ. Da óre pe timpulŭ lui Bachŭ a vorbitŭ cineva românesce? A vĕḑutŭ cineva acusă românéscă, sentinţă românéscă, judecată românéscă? Pretins'au Românii atuncĭ, ca judele de cercŭ, séu preşedintele Bezirk-ului sĕ scie românesce? Era lui Bachŭ n'a cruţatŭ nicĭ libertatea, nicĭ limba Românilorŭ, şi totuşĭ n'au protestatŭ în contra acésta, ba din contră, au lucratŭ pe o mână cu străinulŭ intratŭ în patriă, pentru a-lŭ ajutora întru asuprirea patriei, a patriei Maghiarilorŭ«.

„Instituţiunile maghiare asigură în celŭ mai largŭ înţelesŭ libertatea politică şi individuală a fiă-căruia, prin urmare şi a Românilorŭ. Şi limbei lorŭ li-s'a datŭ dreptulŭ de a figura ca limbă protocolară, precum şi totŭ aceea, de ce e condiţionată desvoltarea unei limbĭ în literatură, biserică, scólă, comună şi familiă. Şi cu tóte acestea ei continuă astăḑĭ acea politică, pe care datorinţa patriotică lĭ-ar fi impus'o s'o pórte în epoca lui Bachŭ.

„Se plângŭ şi pretindŭ, ca funcţionarii noştri sĕ scie românesce. Ei şi sciu românesce. Aceia, carĭ stau în imediată atingere cu poporulŭ, solgăbirĕii, notarii, esmişii judecătorescĭ, sciu încă prea bine românesce. La tribunalulŭ din Cluşŭ s'a ţinutŭ o pertractare, în care judele, procurorulŭ, acusatulŭ, martorulŭ, au vorbitŭ tot românesce şi numai enunciaţiile şi judecata s'au făcutŭ în unguresce. Şi totuşĭ se plângŭ. Patria maghiară le

dă ocasiă sĕ învețe limba oficială; ei agitéză contra ei și nu o învață. Pretindŭ ca statulŭ sĕ învețe limba lor. Adevĕratŭ, întórsă lume e acésta pentru mintea sănĕtósă.

Cine din Românĭ vorbesce unguresce pentru a ne face nouĕ plăcerea? Nimenĭ. Dintre Maghiarĭ însĕ fiă-care vorbesce pentru plăcerea lorŭ romănesce. Proprietarulŭ din Câmpiă, din comitatulŭ Albei de josŭ, Hunedórei, adecă în fiă-care comitatŭ fiă-care proprietarŭ vorbesce romănesce cu servitorii sĕi, cu lucrătorii și cu toțĭ aceia, cu carĭ au atingere în fiă-care ḑi. — Așa mare slăbiciune este acésta, contra căreia prin pressă trebue sĕ i se declare rĕsboiu, pentru că n'are ințelesŭ, ca celŭ ce dă pânea sĕ se acomodeze după celŭ ce caută pânea.

Guvernulŭ României și societatea ei are dreptulŭ sĕ pretindă, ca cine trăesce acolo sĕ învețe romănesce și sĕ nu trăéscă totŭ cu limbă străină, cu aspirații străine în patria română. Acestŭ dreptŭ póte sĕ-lŭ pretindă și guvernulŭ și societatea maghiară. Ar fi timpulŭ ca s'o pretindă odată. Dér și până atuncĭ patrioții maghiarĭ suntŭ datorĭ sĕ ușureze acéstă problemă a statului și societății prin aceea, ca cu toțĭ carĭ depindŭ dela ei, le lucréză câmpurile, le mănâncă pânea, — sĕ vorbéscă unguresce.

Cei de limbĭ străine trebue sĕ ințelégă, că patria lorŭ e patria Maghiarilorŭ. Cu câtŭ vomŭ face mai multe concesiunĭ, cu atâtŭ le dămŭ mai mare nasŭ...

Ce de flécurĭ!

SCIRILE ḐILEI.

Comitetulŭ administrativŭ alŭ comitatului Brașovŭ în ședința sa dela 14 Noemvre n. a anulatŭ conclusulŭ representanței comunei Brașovŭ, prin care se respinge d'a se introduce unŭ alŭ doilea térgŭ de sĕptĕmână, avisândŭ representanța sĕ o desbată din nou, după ce vorŭ fi ascultate și cele șépte corporațiunĭ prin delegații ce 'i vorŭ trimite sĕ delibereze afacerea sub președința primarului. De asemenea în urma recursului măcelarilorŭ respectivĭ a anulatŭ conclusulŭ representanței orășenescĭ d'a se înlătura scaunele măcelarilorŭ din dosulŭ Podului și d'a se face stradă în loculŭ lorŭ, și a avisatŭ pe magistratŭ sĕ se 'nțelégă pe cale pacînică cu măcelarii și la cerere sĕ le dea chiar cuvenitele despăgubirĭ. Se luă apoi la cunoscință emisulŭ ministerialŭ, prin care se notifică că nu aprobă statutulŭ comitatului pentru împedecarea furturilorŭ de vite. Din raportulŭ inspectorului scolarŭ resultă că numĕrulŭ copiilorŭ obligațĭ a merge la scólă, dela 6—12 anĭ, în Brașovŭ e pe 1887/88 de 4317, în cele trei cercurĭ solgăbirăescĭ ale comitatului de 7161, cu totulŭ 11,478; alŭ copiilorŭ de 13—15 anĭ obligațĭ a merge la scólă e în Brașovŭ de 3097, în cele trei cercurĭ solgăbirĕescĭ de 2221, cu totulŭ 5318. Decĭ numĕrulŭ totalŭ alŭ copiilorŭ obligațĭ a merge la scólă, de orĭ-ce categoriă, e în totŭ comitatulŭ de 16,796. Din raportulŭ lunarŭ alŭ procurorului resultă că la finele lunei Octomvre erau 97 arestanțĭ.

—x—

Aflămŭ cu plăcere, că compatriotulŭ nostru d-lŭ *Dr. Sterie Ciurcu* s'a instalatŭ pentru eserciarea pracsei sale medicale în Viena, VIII. Alserstrasse Nr. 49. Când îĭ dorimŭ cele mai bune succese, atragemŭ totodată asupra dênsului atențiunea acelora din publiculŭ nostru, carĭ suntŭ nevoițĭ a-șĭ căuta sănĕtatea cu medicii dela renumita facultate din Viena, căcĭ dênsulŭ prin legăturile vechĭ, ce le întreține cu somitățile acelei facultățĭ, apoi prin pracsa de mulțĭ anĭ în giurulŭ acelora este mai alesŭ potrivitŭ a putea presta cele mai bune servicii publicului din provinciă, care are neapĕrată trebuință de o conducere consciencióSă și espertă când îșĭ caută sănĕtatea într'unŭ orașŭ străinŭ cum e Viena. După cum suntem informațĭ, d. Dr. St. Ciurcu va deschide în scurtŭ timpŭ anume pentru căutarea bolnavilorŭ din România și Transilvania o casă de sănătate propriă a sa în Viena.

—x—

Pe la sfêrșitulŭ acestei lunĭ va veni în *Brașovŭ* trupa teatrală germană de sub direcțiunea frațilorŭ Wolf și va representa câteva operete, spune „Kr. Z'g."

—x—

Nu e chipŭ și modŭ sĕ 'șĭ póta susține „patrioții« *teatrele unguresci*. In Pesta deficite, în Clușiu deficitŭ, în Pojunŭ deficitŭ, în Timișóra deficitŭ, plus falimentele și desființarea unorŭ direcțiunĭ de trupe teatrale, cu tóte subvențiunile colosale din visteria statului, adecă din punga contribuabililorŭ, întreitŭ de numeroșĭ decâtŭ Ungurii, și cu tóte ajutórele reuniunilorŭ de sprijinire a teatrelorŭ și de lățire a limbei maghiare séu mai corectŭ ḑisŭ de maghiarisare. In Timișóra e o nouă crisă teatrală, teatrulŭ e în fie-care séră golŭ, așa că »patrioții«, de témă sĕ nu vie peste ei o catastrofă, au alesŭ unŭ comitetŭ de cincĭ membri, care în timpŭ de 8 ḑile sĕ ia hotărîrĭ concrete, în speranță că vorŭ asigura durata sesonului. — Asta 'i sórtea tuturorŭ întreprinderilorŭ de maghiarisare: fiasculŭ, complectulŭ fiascŭ și materialŭ și moralŭ!

—x—

In urma cercetărilorŭ făcute, s'au găsitŭ *în Pesta 1883 de copii de scólă, carĭ flămânḑescŭ*. S'au luatŭ mĕsurĭ d'a li se da în bucătăriile poporale câte ceva mâncare caldă.

—x—

Din *Vesprimŭ* publică ḑiarele unguresci unŭ „lucru de rușine« și „scandalisatorŭ", — cum ḑicŭ ele — pe care ilŭ comunică unŭ Ungurŭ de acolo. Acestŭ „lucru de rușine" constă în aceea, că de câte-orĭ în adunările comunale vré cineva sĕ vorbéscă unguresce, mulțĭ membri de ai corpului representativŭ se depărtéză dela adunare în modŭ demonstrativŭ, declarândŭ că la o ast-feliu de adunare, în care și limba unguréscă are dreptŭ a se auḑi, ei nu iau parte. — Astea-sŭ efectele „culturei maghiare", și prin urmare de ce se mai supĕră patriotulŭ?

—x—

Dr. Alois Sentz, rectorulŭ fostei academii de dreptŭrĭ din Sibiiu, a muritŭ în etate de 65 anĭ.

—x—

In ḑilele din urmă mai mulțĭ »patriotĭ« din *Oradea-mare* s'au dusŭ la *Clușiu*, ca sĕ studieze la fața locului raporturile teatrului de acolo. — Ce anume raporturĭ? Póte deficitele!

—x—

Cu ocasiunea unorŭ săpăturĭ la o pimniță în comuna Teteny din Ungaria s'au găsitŭ *35 chilograme de monede romane de bronzŭ*. Monedele suntŭ tóte ca nouĕ și se pare că n'au fostŭ în circulațiune. Suntŭ din timpulŭ împĕrațilorŭ Constantinŭ și Crispus. Probabilŭ că aceste monede erau pregătite pentru soida ostașilorŭ romanĭ. Cassa de rĕsboiu desgropată a fostŭ transportată în museulŭ din Pesta. Vr'o douĕ chilograme din aceste monede se ḑice că circuléză ca aurŭ printre poporațiunea din Teteny.

—x—

Contelui ungurescŭ Stefan Kuun din *Binținți*, comitatulŭ *Hunedórei*, i-au arsŭ în nóptea de 6 Noemvre n. 140 carĕ de fênŭ, dintre care numai unulŭ era asiguratŭ. Se ḑice că li s'a datŭ focŭ. Paguba e de vr'o 2000 fl.

—x—

In 10 orașe și 15 comitate ale *Ardélului* se află cu totulŭ *2119 surdo-mutĭ*. Din aceștia numai 542 au etatea de sub 14 anĭ, carĭ adecă prin instrucțiune specială s'ar putea face folositorĭ pentru societatea omenéscă. Toțĭ ceialalțĭ, în numĕrŭ de 1577, fiindŭ trecuțĭ de 14 anĭ, nu mai potŭ fi primițĭ în scóla specială de instrucțiă. Cei mai mulțĭ surdo mutĭ se află în comitatulŭ Hunedórei, în numĕrŭ de 365.

—x—

Sub titlulŭ *„Unŭ căpitanŭ de honveḑĭ dispărutŭ"*, se scrie din *Brașovŭ* cătră »Ung. Post«: Căpitanulŭ de honveḑĭ Iosif Kutkovszky n'a defraudatŭ banĭ oficialĭ — precum s'a doveditŭ după aceea,—nicĭ n'a falsificatŭ polițe. *Nu'i vorbă, a amestecatŭ în afacerile sale și pe câți-va colegĭ ai sĕi*, demisionă din acestŭ motivŭ din armată, și părăsi în tótă liniștea orașulŭ; de aci sgomotulŭ despre defraudare". — Dér ceva totŭ e la mijlocŭ.

Corulŭ vocalŭ română din Biserica-Albă întocmesce în séra de 26 Noemvrie a. c. st. n. *o serată împreunată cu danțŭ.* Afară de câteva piese produse de musica militară, se vorŭ esecuta din partea corului următórele cântece și bucățĭ: 1 „Étă ḑiua triumfală« de Hümpel, corŭ bărbătescŭ. 2. „Junimea parisiană", de Adam, corŭ bărbătescŭ. 3. »Cele douĕ priveghetóre" duetŭ, sopranŭ și baritonŭ, de A. Hockel, traducere de C. Strimbeiu. 4. „Spiritiștii" séu „mediulŭ grabnicŭ«, scenă comică de Koch, trad. de C. Strimbeiu.

—x—

„Kolozsvar" scrie, că *unŭ Sibiianŭ*, care astăḑĭ locuesce în *Bucuresci*, îșĭ cumpĕră de aicĭ o »garnitură de mobile", constătătóre din 10 scaune simple de lemnŭ și 2 mese de grădină. Cu totulŭ au costatŭ 10 fl. Scia cumpărătorulŭ că la graniță va avé sĕ plătéscă multŭ pentru trecerea lorŭ, dér totușĭ nu șĭ-a adusŭ aminte că tocmai 70 de francĭ (28 fl.) va costa vama unorŭ obiecte cumpĕrate cu 10 fl.

—x—

Amiculŭ Poporului, călindarŭ pe anulŭ visectŭ 1888. Anulŭ XXVIII. Prețulŭ 50 cr. Editura lui *W. Krafft* în Sibiiu. Partea primă conține mulțime de date calendaristice și diferite îndrumărĭ pentru economĭ. Apoi Regenții europenĭ; Călindarulŭ postalŭ pentru Austro-Ungaria și România: Serviçiulŭ telegraficŭ; Banii deosebitelorŭ țĕrĭ în asemĕnare cu ai noștri; Scala taxelorŭ de timbru; Tabela pentru computarea intereselorŭ și altele; Térgurile din Ungaria, Transilvania și România. — Partea literară conține 72 pag.; anume: Hassanŭ Calugărulŭ, de T. V. Stefanelli. — Prietenulŭ îțĭ pune capulŭ (poveste), de Gr. Sima alŭ lui Ionŭ. — Cum am împușcatŭ eu ursulŭ (novelă americană), trad. de Slova. — Scrierea. — Arta de a ajunge bĕtrânețe adêncĭ și fericite, de Ionŭ Popea. — Din viéța albinelorŭ, de G. S. I. I. — Urméză apoi trei tractate felurite pentru economĭ, 9 paginĭ de diferite poesii alese, notițe folositóre din punctŭ de vedere higienicŭ și economicŭ. La fine se află glume și o mulțime de anunciurĭ.

Călindarulŭ Calicului pe anulŭ 1888, humoristicŭ și satiricŭ cu ilustrațiunĭ, alcătuitŭ după gradurile climatice ale pungei Românilorŭ din tótă lumea. Anulŭ III. Prețulŭ 36 cr. séu 1 leu. Sibiiu 1887. Partea primă conține: Anii dela facerea lumii după calicésca numĕrare. Urméză partea curată calendaristică, cu profețiile timpului și bogate inviațiunĭ pentru economĭ. — Despre întunecimile anului 1888. — Lea și Lița (o glumă novelistică) a căreĭ cuprinsŭ e de 18 paginĭ — Urméză după acésta alte 18 paginĭ cu variate dialogurĭ comice, avêndu-șĭ fiă-care pagină ilustrațiunea sa. In partea ultimă vine călindarulŭ postalŭ pentru Austro-Ungaria și România; Serviçiulŭ telegraficŭ, Banii deosebitelorŭ țĕrĭ în asĕmĕnare cu ai noștri, Scara taxelorŭ de timbru, Térgurile din Ungaria, Transilvania și România. In fine urméză 20 de pagine de diferite anuațurĭ.

(10.)

FOILETONŬ.

LOGOFĔTULŬ MATEIŬ

NOVELĂ.

Mateiŭ ascultase cu luare aminte vorbele mașinistului și sta gânditorŭ și se uita la elŭ.

— Mĕ'nsorŭ, — grăi într'unŭ târḑiu Mateiŭ și bătu cu pumnulŭ în masă sĕ le mai aducă o oca de vinŭ.

Rădița intră cu vinulŭ și când intră se uită repede la amêndoi, ca într'o clipă sĕ-lŭ pricépă pe fiăcare. Rĕmase apoi în mijloculŭ casei cu ochiĭ ațintițĭ spre Mateiŭ și era așa de zăpăcită, încâtŭ d'abia târḑiu băgă de sémă că logofĕtulŭ i-a datŭ sĕ'nțelégă, ca sĕ-i lase singurĭ.

Rădița plecă și dela ușe se uită înapoi încruntândŭ din sprâncene.

— Uite, măi Mateiŭ, ce am gânditŭ eu. Am gânditŭ... ca sĕ te'nsorĭ, — ḑise Ienache.

— La asta m'am hotărîtŭ și eu; suntŭ hotărîtŭ Ienache, — întrerupse logofĕtulŭ vorba și apucândŭ sticla în mână umplu paharele.

— Am gânditŭ, că celŭ mai bunŭ norocŭ pentru tine ar fi, scii.... eu înțelegŭ de ce umbli pe la Maruța,... dér celŭ mai bunŭ norocŭ pentru tine ar fi sĕ iai pe fata scutarului, pe fata lui nenea Dumitru. Este omŭ cu dare de mână, omŭ cu trecere șĭ-apoi scii socrulŭ bunŭ îndréptă tóte.

La aceste cuvinte Mateiŭ se sculă în picióre și o nădușélă îlŭ cuprinse în totŭ corpulŭ. Mai auḑise elŭ vorba asta, dér acum nu i-a căḑutŭ la locŭ bine. Făcu vr'o câțĭ-va pașĭ prin casă și în cele din urmă se puse érășĭ pe scaunŭ alăturea cu Ienache.

— Bine Mateiŭ, — începŭ mașinistulŭ, — eu te țiu pe tine omŭ chibzuitŭ, omŭ cu minte, cum de te aprinḑĭ așa de-odată, de o povață, carea singură te póte face omŭ? Ce credĭ tu, că cu sărăcia sĕ te înaintezĭ?

— Așa este, — grăi domolŭ Mateiŭ, — așa este cum spui tu, mĕ aprindŭ lesne, — adause elŭ frecându se pe frunte. — Țĭ-am spusŭ Ienache, că am sĕ mĕ însorŭ, dér sĕ mă mai gândescŭ, — isprăvi logofĕtulŭ și sorbi unŭ stropŭ din paharulŭ ce'lŭ avea înaintea sa.

— Ce sĕ te mai gândeștĭ! Nu lăsa porumbița din mână! — ḑise Ienache.

— Mateiŭ scóse césornicŭlŭ din buzunarŭ, se uită repede la câtŭ este, îlŭ băgă érășĭ în buzunarŭ, îșĭ puse mâna la frunte, ér după aceea frecândŭ'șĭ fruntea, îșĭ trase mâna dréptă prin pĕrŭ și astfelŭ se uita la Ienache.

— Este târḑiu... sĕ mergemŭ, grăi logofĕtulŭ.

— Sĕ ne mai aducă o oca, — ḑise Ienache și sună cu sticla în masa de lemnŭ.

Rădița intră.

Logofĕtulŭ Mateiŭ însĕ puse mâna pe sticlă și grăi cam apăsatŭ:

— Nicĭ unŭ stropŭ Ienache,... nu mai stau, și se ridică sĕ plece.

— Măcarŭ de hatârulŭ meu, logofete,... ce Dumneḑeu, te ducĭ așa de vreme? — ḑise Rădița seriósă.

— O jumĕtate, — începŭ Ienache, — numai o jumĕtate sĕ o bemŭ cu toțiĭ! Sĕ béi și d-ta Rădițo... scii, ca sĕ ne facĭ voie bună.

Vinulŭ se aduse. Rădița turnă în pahare, îmbiă fiăcăruia câte unulŭ și închinară cu toțiĭ.

Mateiŭ rĕmase tăcutŭ, ér Rădița îlŭ privea cu o față scrutătóre.

— Va sĕ ḑică totŭ e adevĕratŭ că te'nsorĭ, — începŭ cârcimărița într'unŭ târḑiu, rĕmase puținŭ gânditóre și apoi ciocni paharulŭ ḑicêndŭ cu gura cam pe jumĕtate: „într'unŭ césŭ bunŭ!".

— Sĕ te auḑă Dumneḑeu! — adause Ienache, ér Mateiŭ închină și cu Rădița și cu Ienache, dér nu ḑise nimicŭ, ci bĕu și plecă.

IX.

Femeile nu mergŭ la cârciumă, căcĭ ar fi rușine, dér cu tóte acestea suntŭ prilejurĭ, când și ele calcă pragulŭ cârciumei pentru vre-o trébă óre-care.

Baba Rada putea merge și la cârciumă, căcĭ nu'i ḑicea nimenĭ nimicŭ; tótă lumea scia că ca-i doctorulŭ satului și putea orĭ și cine sĕ dea cu socoteala, că va fi avêndŭ ceva de târguitŭ.

Astăḑĭ venise Rada numai ca din întêmplare la

Érășĭ Ungurii și armata.

„Pesti Hirlap“ primesce din Aradŭ următórea informațiune:

Pe piața principală stetéu aḑĭ (Dumineca) la 12 óre din ḑi meseriașĭ împărțițĭ în mai multe grupe. Înaintea cafenelei Pohl se afla în viuă conversațiune cu unŭ colegŭ calfa de lemnarŭ Iosef Bodnar, care nu băgă de sémă că pe asfaltŭ vine în direcțiunea lui locotenentulŭ Kolowratnik dela reg. 14 de husarĭ. Acesta merse spre lucrătorŭ și împingêndu-lŭ la o parte îi strigă, că de ce-i stă în drumŭ? Bodnar rĕspunse liniștitŭ: „Și eu am totŭ atâta dreptŭ sĕ stau pe asfaltŭ ca și d-lŭ locotenentŭ“. Abia ḑise acestea, și oficerulŭ scoțêndŭ sabia dete o lovitură puternică cu ea peste fruntea tênĕrului omŭ, așa că inundatŭ de sânge Bodnar se sprijini de ḑidŭ; locotenentulŭ își continuă în grabă drumulŭ. Cei adunațĭ în piéță se uitară liniștițĭ la acéstă scenă și lăsară pe oficerŭ sĕ mérgă. Rănitulŭ fù luatŭ în tractare de medicŭlŭ orașului și va trebuì sĕ stea în patŭ celŭ puținŭ 15 ḑile. Casulŭ a făcutŭ o impresiune cu atâtŭ mai penibilă, cu câtŭ Kolowratnik e cunoscutŭ ca bărbatŭ liniștitŭ și inteligentŭ; cercurile militare încă desaprobă actulŭ lui neprecugetatŭ. Comandantului de corpŭ, contelui Pejacsevich, care din incidentulŭ alergărilorŭ de cai se află în Aradŭ, i s'a raportatŭ imediatŭ. Kolowratnik, considerându-i-se deosebita sa capacitate, a fostŭ numitŭ de curêndŭ adjutantŭ alŭ contelui Pejacsevich. Numitulŭ oficerŭ trece nu numai de soldatŭ distinsŭ, ci are și cultură literară și a scrisŭ unŭ romanŭ ungarŭ. A fostŭ în salónele de frunte din capitală unŭ óspe bine veḑutŭ. Cercetarea s'a pornitŭ. După unŭ raportŭ alŭ lui »Bud. Hirlap,“ *Bodnar i-a vorbitŭ brutalŭ locotenentului și i-a adresatŭ espresiunĭ ofensătóre.*

Din acestŭ incidentŭ s'a alarmatŭ cumplitŭ o parte din pressa „patriotică“. Așa „Aradi Közlöny“ istorisesce, sub titlulŭ: „Unŭ oficerŭ de husarĭ însetatŭ de sânge“, întêmplarea, se'nțelege în contulŭ oficerului, spunêndŭ că acesta i-a făcutŭ lui Bodnar o tăietură adêncă de 8 centimetri de grósă până la osŭ — se vede că „patrioții“ (???) din Aradŭ au pe frunte carne de 8 centimetri de grósă până la osŭ — și contrarŭ lui „Pesti și Bud. Hirlap“, ḑice că publiculŭ abia 'șĭ-a pututŭ opri manifestarea prin faptă a indignațiunei sale, producêndŭ asupră'i acestŭ faptŭ criminalŭ o penibilă impresiune. Deși raportele foilorŭ unguresci citate se batŭ în capete, așa de tare se contraḑicŭ, totușĭ amintita fóiă patriotică din Aradŭ scrie și unŭ fantasticŭ articulŭ de fondŭ, în care vorbesce despre măcelărie în Aradŭ:

Aradulŭ este de nou revoltatŭ. Astăḑĭ érășĭ a cursŭ sânge de cetățénŭ pe trotoarŭ. Și astăḑĭ totŭ unŭ oficerŭ de husarĭ a »măcelăritŭ« cu sabia pe unŭ cetățénŭ fără arme. Generalulŭ de corpŭ, comitele Pejacsevich, a venitŭ tocmai la timpŭ în Aradŭ. Escelența sa are ocasiune sĕ se informeze personalŭ despre acestŭ faptŭ sângerosŭ, alŭ cărui erou îlŭ privesce mai deaprópe. Acum câteva ḑile acestŭ erou de cartonŭ a fostŭ numitŭ adjutantŭ alŭ comitelui... Revolta spiritelorŭ provenită în urma acestui atentatŭ nou e deplinŭ justificată și pretindemŭ cea mai severă pedépsă pentru atentatorŭ. O facemŭ acéstă pretensiune pentru ca... nu cumva sĕ'șĭ pérḑă bunulŭ cumpĕtŭ chiar și partea mai cumpĕtată a cetățenilorŭ...

Rĕmâne sĕ constate ancheta cum stă în adevĕrŭ lucrulŭ.

Din afară.

„Hlas Wolny“ din Lemberg recomandă sĕ se convóce o mare adunare de Polonĭ în Elveția, pentru ca delegații Polonilorŭ, carĭ trăescŭ în Rusia, în Francia, în Italia, în Anglia etc. sĕ se'nțelégă asupra atitudinei ce au sĕ o observe în casŭ de rĕsboiu între Germania și Rusia, în totŭ casulŭ însĕ sĕ alégă o representațiune legală și sĕ institue unŭ biurou centralŭ pentru afacerĭ diplomatice.

„Kreuzzeitung“ enumĕră o mulțime de mĕsurĭ militare ce le ia Rusia la granița de către Germania și Austro-Ungaria. Vênătorii de Vilna au fostŭ împinșĭ până la graniță. Lompa se fortifică în tótă graba.

Prințulŭ de Mingrelia a fostŭ concediatŭ din armata rusă. Causa e, precum se vorbesce în Berlinŭ, că elŭ șĭ-a căutatŭ sprijinŭ pentru candidatura sa în Bulgaria la o altă putere.

„République Française“ publică o telegramă, în care se ḑice că ministru-președinte italianŭ Crispi ar fi întrebatŭ pe Kalnoky, décă împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ nu e dispusŭ sĕ întórcă visita regelui Italiei. Kalnoky ar fi întrebatŭ apoi pe Papa și în urma rĕspunsului acestuia ar fi refusatŭ. Acéstă faimă se declară de tendențiósă.

Ultime sciri.

Parisŭ, 14 Noemvre, — Tribunalulŭ corecționalŭ a pronunțatŭ sentința sa în afacerea generalului d'Andlau și a complicilorŭ sĕi.

Generalulŭ d'Andlau este condamnatŭ în lipsă la 5 anĭ de închisóre, 3000 lei amendă și ḑece anĭ de interdicțiune după expirațiunea pedepsei.

M-me Ratazzi este condamnată la 13 lunĭ de închisóre și 2000 fr. amendă.

Bayle la 4 lunĭ de închisóre și M-me Veron, ḑisă Courteuil, la 2 lunĭ.

Saint-Sauveur a fostŭ achitatŭ,

„Le National“ anunță că Camera se va pronunța pentru darea în judecată a d-lui Wilson.

Eventualitatea retragerii d-lui Grévy face obiectulŭ tuturorŭ conversațiunilorŭ. Se asigură că afacerea Wilson va fi trimisă înaintea Camerii de punere sub acusațiune.

Berlinŭ, 15 Noemvre. — Ḑiarele oficióse denunță armamentele Rusiei care concentréză pe fruntaria austro-germană numĕróse trupe de cavaleriă.

DIVERSE.

Cădere de pietrii din ceriu. — O plóiă de pietri aparține domeniului basmelorŭ. Se scie că o asemenea plóiă grea nu s'a întêmplatŭ și nu se va întêmpla nicĭodată, dér, décă nu plouă pică. Pe totŭ anulŭ cadŭ pe pĕmêntulŭ nostru dela 700 până la 1000 asemenea pi căturĭ grele de piétră, din care unele au greutatea respectabilă de 100 kilograme și chiar peste dênsa. Una din cele mai bogate colecțiunĭ de pietre de felulŭ acesta posedă Museulŭ curtei alŭ Vienei și numĕrulŭ acestorŭ pietre, colectate în cursulŭ anilorŭ, e atâtŭ de mare că a trebuitŭ spre păstrarea lorŭ douĕ-ḑecĭ sălĭ în noulŭ museu de istoriă naturală. Custodele museului, d. de Brezina, a vorbitŭ într'o conferință, ținută la 7 Noemvre séra la clubulŭ sciințificŭ, despre meteoriții séu meteoroliții (pietre căḑute din ceriu) și a sciutŭ sĕ facă discursulŭ sĕu interesantŭ chiar și pentru publiculŭ laicŭ care nu s'ocupă specialŭ d'aceste obiecte. Înainte cu 395 anĭ, la 9 Noemvre 1492 a căḑutŭ la Ensisheim în Alsacia superióră unŭ meteoritŭ, celŭ dântêiu care s'a păstratŭ și care este celŭ mai vechiu meteoritŭ dintre toțĭ ce se găsescŭ în diferitele colecțiunĭ. După unŭ calculŭ aproximativŭ se întêmplă anualŭ celŭ puținŭ dela 700 până la 1000 căderĭ de meteorițĭ, între care aprópe 300 pe diferiții continențĭ, restulŭ cade în oceanurĭ și mărĭ. D'aci resultă că amŭ puté avea probe (eșantilióne) de peste cincĭ sute de mii de căderĭ; de faptŭ însĕ nu posedămŭ decâtŭ o fórte mică parte d'asemenea pietre. Întocmirea colecțiunilorŭ de meteorolițĭ este d'odată recentă, tocmai pe la mijloculŭ secolului trecutŭ s'au începutŭ a face asemenea colecțiunĭ și din tóte museele lumei celŭ dântêiu era vechiulŭ cabinetŭ imperialŭ de mineralogiă din Viena, care a întocmitŭ prima colecțiune de meteorițĭ. Bucata cea mai veche din acéstă colecțiune este unŭ darŭ ce l'a făcutŭ împĕrătésa Maria Teresia soțului sĕu, este unŭ blocŭ (bolovanŭ) de ferŭ în greutate de 39 kilograme, căḑutŭ în anulŭ 1751 la Graschina lângă Agram a cărui valóre se prețuesce astăḑĭ la 100,000 florinĭ. Meteoriții nu provinŭ din lună, cum s'a credutŭ odinióră, ci din speciurile interstelare. S'ar puté admite cu multă probabilitate, — ḑicea conferențiarulŭ, — că cometele, stelele căḑĕtóre și meteoriții suntŭ d'aceeașĭ natură. Domnulŭ Brezina demonstră acéstă părere prin arătarea mai multorŭ esemplare a colecțiunei museului.

Unŭ fenomenŭ. — Soția unui lucrătorŭ din Birmingham a născutŭ doi copii, carĭ suntŭ legațĭ unulŭ de altulŭ întocmai cum erau frații siamezĭ. Afară de membrana cărnósă, care nu se póte tăia din causă că póte îndată sĕ aducă mórtea, cei doi gemenĭ suntŭ fórte bine constituițĭ. Se scie că frații siamezĭ au esitatŭ a se lăsa sĕ fie despărțițĭ, și când unulŭ din ei a muritŭ, celălaltŭ frate, care se afla în deplină sănătate, a muritŭ peste douĕ óre. Autopsia a doveditŭ că ficații celorŭ doi frațĭ se țineau printr'o legătură, care trecea prin membrana cărnósă, și a cărei tăiare ar fi fostŭ mortală.

Cununiă. Tache și Hareti Stănescu, și Ieroteiu I. Beleșiu facŭ cunoscută căsătoria fiilorŭ lorŭ *Ecaterina T. Stănescu* și *Aureliu Beleșiu*, ce se va celebra Dumineca în 8 (20) Noemvre la orele 12 din ḑi în biserica Sf. Neculae din Scheiu Brașovŭ-Oradea mare 1887.

Cununiă. — D-lŭ *Basiliu Frigătorŭ* din Galațĭ și d-ra *Anna I. Avramoff* din Ismailŭ își vorŭ serba cununia lorŭ religiósă Dumineca în 8 (20) Noemvre în biserica catedrală din Ismailŭ.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Rădița, cum spunea ea, cu tóte că într'adevĕrŭ venise anume, căcĭ avea sĕ afle câte ceva.

Amêndouĕ aceste femei erau pretine; copilăriseră împreună.

Rada nu era babă cum îi ḑicea lumea, dér își câștigase ea acestŭ nume, nu sciu cum și de ce, séu póte chiar pentru ocupațiunea sa, de nu cumva pentru că'i lipséu doi dinți dinainte. Așa'i ḑicea lumea, cu tóte că ei nu'i părea rĕu, séu și décă'i părea, nu se supĕra nicĭ odată când îi ḑicea cineva babă.

— Ce mai este nou, Rădițo? — începŭ Rada vorba.

— Ce sĕ mai fie, Rado, ean mĕ necăjescŭ și eu cu negustoria mea, grăì cârciumărița în glasulŭ ei subțirelŭ, se puse pe una din lavițele de dinaintea ușii, o poftì și pe Rada sĕ șeḑă, și astfelŭ aflându-se amêndouĕ pe laviță, începură a vorbi despre felŭ de felŭ de lucrurĭ și anume mai întâiu despre sănĕtate, apoi d'ale gospodăriei și mai pe urmă începură fiă-care a se plânge de meseria sa.

Pe când stau de vorbă Rada și Rădița, trecea pe mai încolo scutarulŭ Dumitru.

Rădița cum îlŭ veḑu, tresărì și după o mică pausă, făcù semnŭ Radei, chipŭ ca sĕ se uite la scutarulŭ Dumitru.

— N'ai auḑitŭ nimicŭ?... nu scii unde se duce?... ei... apoi sĕ'țĭ spunŭ eu! — grăì Rădița de totŭ încet, și ceea ce vorbiră după asta, vorbiră la ureche, ca sĕ audă numai ele amêndouĕ. — Merge la Ienache, la mașinistulŭ boerului... umblă sĕ încurce pe Mateiŭ cu fiă-sa. — Curată potrivélă, Rado! Scutarulŭ pocitŭ și la statŭ și la capŭ, ér nevastă-sa o mătăhală, apoi cât despre fiă-sa, am auḑitŭ din ómenĭ, că ar fi gólă mumă-sa. — Ce sĕ-ți mai spunŭ? — gătă Rădița vorba și dĕdù din umerĭ. — Mateiŭ ăsta e unŭ omŭ neajutatŭ.

La acestea Rada rĕmase pe gândurĭ.

Mai auḑise ea așa ceva, băgase ea de sémă că dela o vreme încóce logofĕtulŭ nu mai dă așa desŭ pe la curte, dér tóte acestea le-a luatŭ Rada ca nisce lucrurĭ de a doua mână. Acum însĕ când a veḑutŭ ea cu ochii ei, că scutarulŭ Dumitru merge la mașinistulŭ Ienache, i-a trecutŭ orĭ-ce nădejde. Scia bine Rada ce póte mașinistulŭ, căcĭ îlŭ cunoștea ce bunŭ e de gură, și scia totdeodată că are mare înrîurire asupra lui Mateiŭ.

— Banu'i ochiulŭ dracului! — grăì în cele din urmă Rada, — șĭ-apoi scii, Rădițo, când e sĕ te nenorocéscă Dumneḑeu, îțĭ ia mai întâiu mințile. — Logofĕtulŭ Mateiŭ, — continuă Rada, — se potrivea cu Maruța, pe care a cam neliniștit'o cu venirea lui pe la curte. Îmĭ plăcea și mie multŭ de elŭ și credeamŭ că de va fi bărbatŭ Maruței, totŭ nu va fi așa streinŭ de noi; dér ce sĕ mai ḑicŭ?... și cocóna Eleftera se uită cu dragŭ la elŭ și mi se pare că ea s'a amestecatŭ aicea și ea a pusŭ la cale căsătoria cu fata scutarului. Par'că vedeamŭ câte odată că Mateiŭ e omŭ ușuratecŭ din fire șĭ-mĭ închipuiam că nu póte fi statornicŭ. Elŭ a învĕțatŭ carte, nu'i ca ceilalțĭ ómenĭ; este, étă așa, — grăì ea suflândŭ în vêntŭ.

— Póte totŭ nu se va face, — ḑise Rădița, căreia îi părea rĕu și de vorbele Radei și de faptele logofĕtului. Vorbea și ea, iată-așa, ca sĕ ḑică ceva, cu tóte că în sine suferea cu amarŭ, căcĭ bine petrecuse cu logofĕtulŭ și dulcĭ îi erau amintirile de odinióră, și când se cugeta că nu va mai putea fi — așa de aprópe cu elŭ, o apucau năduṣelĭ de inimă rea.

— Ba sĕ veḑĭ că are sĕ se facă! — grăì Rada și când grăì aceste vorbe, auḑi unŭ tropotŭ de calŭ, își îndreptă privirile spre dosulŭ cârciumei și se uită în depărtare, dér nicĭ nu se întórse bine, când deodată veḑù pe logofĕtulŭ Mateiŭ trecêndŭ călare pe alăturea.

Unŭ tremurŭ o cuprinse când l'a zăritŭ. Își luă sănĕtate dela Rădița și plecă mâhnită în treaba ei.

Rădița se făcù roșie de mișcată ce era. Îi era grózá că însurătórea totŭ se va face, și ei i-ar fi plăcutŭ ca Mateiŭ sĕ rĕmână așa precum este, flăcăŭ.

Logofĕtulŭ Mateiŭ trecuse în satŭ.

Când trecù pe lângă cârciumă, veḑù și pe Rada și pe Rădița, dér se făcù că nu le vede și merse înainte. În scurtă vreme însĕ se întórse la Rădița și intră la ea în casă.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	98.55
Rentă de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 90
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	122.80
Renta de hârtiă austriacă	88.—
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	111 85
Losurile din 1860	134.50
Acţiunile băncei austro-ungare	888 —
Act. băncei de creditŭ ung.	285.25
Act. băncei de creditŭ austr.	279.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9.92
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.50
Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 31 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	$93\frac{1}{2}$	$94\frac{1}{2}$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36 —
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	$91\frac{3}{4}$	$92\frac{1}{4}$
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	$87\frac{1}{2}$	$88\frac{1}{2}$
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$14.\frac{1}{4}$	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Noemvre st. n. 1887.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.65	Vênd.	8.67
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.91	»	9.97
Lire turcescĭ	»	11.23	»	11.28
Imperialĭ	»	10.22	»	10.26
Galbenĭ	»	5.90	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	-	99.—
Ruble Rusescĭ	»	110.—	»	$111.\frac{1}{2}$
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Peşta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Peşta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rêşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte da amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.